

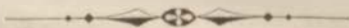
ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV
OSLO

Beretning

om

Det norske arbeiderpartis virksomhed

fra 15de mai 1900 til 1ste juli 1901.

ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV
OSLO

Kristiania

Arbeidernes aktietrykkeri

1901.

Siden forrige landsmode er indmeldt i partiet 42 foreninger, nemlig: Glas-
mesteribændenes fagforening, Seilings-
fabrikens arbeiderforening, Bogbinderens
forening, Bogummedenes og hovslagernes
forening, Instrumentmagernes og elek-
trikernes forening — alle i Kristiania
—, Fredrikshalds stenhuggerforening,
Hov og Torvs stenhuggerforening, Trond-
hjems socialdemokratiske forening, Tomter
arbeiderforening, Sandefjords arbeider-
lag, Slemmestad arbeiderforening, Hegge-
dals arbeiderforening.

Endvidere er gennem Bergensaafde-
lingen indmelot 3 foreninger.

Gjennem Norsk arbeidsmandsforbund
er indmeldt følgende 27 foreninger:

Astims afdeling, Arbeidsmændenes
forening „Vaarbud“ (Kristianssand),
„Fram“ ved Vojs—Taugevandsbanen,
Alevens arbeidsmandsforening do., Myr-
dalens do., Opset afdeling, Bolstadorens
arbeiderforening (Evanger), Arbeids-
mændenes fagforening (Vaksdal), Hom-
melviks afdeling, Trondhjems afdeling,
„Framtid“ (Sannefund), Valdresbanens
2. afd.s arbeiderforening, Do. 1. afdeling,
Meraker's arbeidsmandsforening, „Fram-
steg“ (Mamdalseidet), Hallingfjelds ar-
beidsmandsforening, Gravehaliens ar-
beidsmandsforening, Do. „østre“, Ar-
beidsmandsforeningen „Myrdalen“, Ran-
heims afdeling, Silviks afdeling (Rom-
baksbotten), Brustad grubearb. forening
(Gidsvold), Kristiania hoberiarbeideres
forening, Arbeidsmændenes fagforening
(Lillehammer), Dalsbygdens grubear-
beiderforening, Vysaker's arbeidsmands-

forening, Kr.a—Gjøviksbanens 9. afd.s
arbeiderforening; Ubryggeriarbeiderens
forening (Kristiania), der tidligere har
staaet direkte i partiet, er fra 1. april
gaat over til Norsk arbeidsmandsforbund.

Fra 1. juli er endvidere indmeldt:
Drammens formerforening, Spjærøens
stenhuggerforening, Drammens arbeider-
parti og Østre Akers arbeiderparti.

Kr.a—Gjøviksbanens 6. afd.s ar-
beiderforening, Torisdalens arbeids-
mandsforening samt foreningerne „Mar-
kus Thraue“ og Bygningsfjedernes
forening (begge i Kristiania), Ekers social-
demokratiske klub og Kjøgeøens stenhugger-
forening antages opløste.

Tobaksarbeiderforbundet, der kun har
været en enkelt forening i Kristiania,
er nu organiseret som et forbund af
foreninger, hvoraf Cigararbeidernes for-
ening og Straa & rogtobaksarbeidernes
forening (Kristiania) tilhører partiet.

Partiet tæller nu ialt 150 forenin-
ger, hvoraf 49 i Kristiania med et med-
lemsantal af 5760 og 101 udenbys med
et medlemsantal af 5161; ialt 10921
betalende medlemmer.

*

Inden vi gaar videre i beretningen
vil vi mindes fire af de mest fremtræ-
dende forkjæmpere for vor fælles sag,
som i det sidste halvandet aar er afgang
ved døden, nemlig Vilh. V i e b k n e c h t,
chefredaktør af det russke socialdemokratiske
hovedorgan „Vorwärts“, redaktør af
Arbetet i Malmö, Axel D a n i e l s j o n,
forretningsfører for den faglige lands-

organisation i Sverige, Fr. Sterky, og den i disse dage afdøde jenske videnskabsmand, dr. N. F. Mafkerberg. Alle esterlader de sig et dybtjost javn blandt partiællerne; men som i livet vil de ogjaa i døden staa som hujende fyrtaarn til arbeidernes jamling under socialismens røde fane.

En jag, som partiistyret har fundet at burde ta sig af, skal ogjaa her nævnes:

Den 82 aar gamle arbeiderveteran fra Thrane-bevægelsens tid, murer Bernh. Hansen, levede borte i Haugejund paa fattigvæsenets smale kost. Efter opfordring af Haugejunds arbeiderlag til partiistyret om at sætte sig i spidsen for at skaffe den gamle en bedre pleie, besluttede partiistyret at henstille til partiets samtlige afdelinger at sætte igang en indsamling til fordel for den gamle arbeiderveteran. I dette siemed udsendtes ogjaa bidragslister til partiets afdelinger. Ligeledes stilledes en anmodning til den liberale arbeiderorganisation om at foreta en lignende indsamling.

De fleste af partiets afdelinger har ydet bidrag og der er hidtil indkommet fr. 1851.03. Den liberale arbeiderorganisation har jaa vidt vides endnu intet gjort i denne jag.

I anledning Bernh. Hansens forsørgelse har partiistyret vedtat følgende:

1. Understøttelse til Bernh. Hansen træder ikraft fra 15. oktober 1900.
2. Haugejunds arbeiderlag underrettes herom og anmodes om at opnævne 2 medlemmer til en komite, hvortil partiistyret opnævner et 3. medlem; denne komite har at ordne med den gamles forsørgelse paa en for ham tilfredsstillende maade.
3. Komiteen staaer i rapport med partiistyret.
4. Det maanedlige bidrag sættes til 50 kroner.

5. Beløbet sendes komiteen i Haugejund kvartalsvis.

Til ovennævnte komite har Haugejunds arbeiderlag opnævnt d'hr. Mathias Varien og J. Sverjen og partiistyret har opnævnt hr. lærer Johan Øjstein, Stabanger.

Komiteen har tat den gamle ud fra fattigvæsenet, sørget for hans ndstyr og laad ham anbragt hos en familie for 35 fr. pr. maaned, hvor han nu faar ordentlig forpleining og har det godt.

Jndtil 1. juli d. a. var der jendt komiteen 500 fr., resten indestaar paa bog i Arbeiderbanken. Det samlede beløb skulde være tilstrækkelig til hans underhold ca. 3 aar. Den udgiit, som partiet her har vaatat sig, maa man jelsjagt finde midler til at udrede ogjaa naar de indjammede midler er opsluppet.

Cirkulære til partiets foreninger med opfordring om at behandle forslag til forandringer i partiiprogrammet er i betimelig tid omjendt, og flere af partiistyrets medlemmer har holdt indledningsforedrag desangaaende i en række foreninger.

Svar er imidlertid indløbet fra kun 13 foreninger og af disse har 8 udtalt sin enstemmige tilslutning, mens 5 har indsendt forslag til mindre forandringer, som vil bli landsmodet forelagt.

Den af landsmodet iijor vedtagne beslutning om oprettelse af et agitationsfond ved indførelse af agitationsmærker blev allerede i slutten af mai iijor forberedt til værksættelse og 100,000 10-øres mærker blev optrykt. Trods gjentagne henvendelser til foreningerne har det gaat trægt med jalget af disse mærker. Der er ialt udleveret 6405, og opgjør er modtat for 2333, hvilket udgjør fr. 233.30. Der er jaaledes 4072

mærker ude, som der ikke er modtat opgjør for. De mærker, som ikke betales kontant, udleveres kun mod kvittering og paa den betingelse, at en partiiforening garanterer for beløbet.

Den af forrige landsmøde vedtagne beslutning angaaende statistisk vedkommende partiorganet „Social Demokraten“ er ligeledes søgt efterkommet ved omsendelse af cirkulære til samtlige partiiforeninger. Statistik er indkommet fra 29 foreninger, nemlig 18 udenbys og 11 indenbys. 25 af disse foreninger har 1805 medlemmer, deraf 873 abonnenter paa „Social-Demokraten“ eller ca. 49 pct. 4 foreninger har ikke opgivet sit medlemsantal, men kun antallet af abonnenter, nemlig tilsammen 63.

For om mulig at skaffe mere fart i salget af agitationsmærker og ulyse for at faa virkeliggjort sidste landsmodes beslutning angaaende optagelse af statistisk over „Social Demokratens“ abonnenter inden partiiforeningerne og derigjennem søge partiorganet udbredt mest mulig — besluttede partistyret i januar at engagere Joh. Johnsen til at holde foredrag i partiiforeningerne i og omkring Kristiania for et honorar af 3 kr. pr. foredrag.

Han har ialt holdt 41 foredrag nemlig indenbys: i Arbejderpartiets kvindeforening, Bogbindernes forening, Bageribøndernes forening, Bliffenslagernes forening, Bodferds forening, De kvindelige trykkerarbejderes forening, Fyrstifarbejdernes forening, Kr.a arbejder-samfund, Formernes forening, Korfestjærernes forening, Møbelinedernes forening, Murarbejdernes forening, Murernes union, Mølkauernes forening, Pladearb.s forening, Skotviarb.s forening, Smedernes forening, Stenhuggernes forening, Strue og naglearb.s forening, Sadelmagerens forening, Telefonarbejdernes forening, Cigararb. forening, Straa- og røgtofabarb. forening, Dbruggeriarb. forening, den tyske forening „Freiheit“, den svenske forening „Manhem“, Steu-

jord- og cementarb. forening, Vognsmedenes og hovslagernes forening og i jerndreierens forening. Udenbys: i Vysafers jern- og metalarb. forening, Høvik arbejderforening, Sandvikens arbejderforening, Heggedals trævarearb. forening, Slemmestad arb. forening, Nr.a—Gjovikbanens første afdeling, Drobats arb. forening, Fredrikstads haandværkslag, Sandejords arbejderlag, Nfkins arbejderforening, Nitehede stenhuggerforening samt i andre Aker.

Til den komite, der har havt at udarbejde indstilling angaaende uddeling af stipendier for indeværende aar til haandværkere og tekniske arbejdere har det stedlige repræsentantskab i Kristiania ovennævnt 2 mænd: Forretningsførererne M. Ormestad og N. Vølleberg. Ligeledes har repræsentantskabet valgt hr. guldsmed M. Nilsen som medlem af arbejderakademikomiteen med N. Johnsen som suppleant.

Paa forrige landsmøde besluttedes at henstille til partistyret at ta under overveelse udgivelsen af socialistiske brochurer.

Partistyret har i den anledning nedsat en komite, der har udarbejdet en ny sangbog, som nu foreligger trykt; videre er under arbejde fire forskellige brochurer.

Partistyret har indsendt forslag til stortinget, gaaende ud paa forandringer i grundloven, sigtende til gennemførelse af direkte valg og en-mandskredse.

Forrige landsmøde besluttede at sende en repræsentant til arbejderkongressen i Paris isjor i august maaned. Som repræsentant valgtes partiets ordfører Chr. H. Knudsen og som suppleant advokat N. Hazeland; men ingen af disse kunde fore-

tage reisen paa den tid, saa meget mindre, som man da stod lige foran valgkampen. Hr. journalist Olav Kringen foretog imidlertid en reise til Paris for egen regning under udinllingen, og han fik da mandat til at repræsentere partiet paa kongressen, hvor der blandt andet besluttedes at oprette et internationalt social-demokratisk sekretariat, bestaaende af delegerede fra hvert land med sæde i Brüssel.

Spørsmålet om tilslutning for Norges vedkommende til dette sekretariat fremlagdes paa repræsentantmøde for Kristiania den 10. januar d. a. Partistyret oplyste her, at afgjørelsen af dette spørgsmål endelig maatte foretas paa landsmødet, men da nu omtrent alle andre land var tilsluttet, hadde partistyret ment, at heller ikke Norge burde staa udenfor, og da den økonomiske forpligtelse neppe vilde overstige 150 kr, foresloges, at repræsentantfabet foreløbig gav sin tilslutning til, at det norske arbeiderparti tilsluttede sig denne institution. Dette vedtoges derpaa enstemmig. Som repræsentanter til sekretariatet valgtes journalist D. av Kringen og advokat H. Hazeland.

Norges kontingent til sekretariatet er for tiden — enten modtagen meddelelse — 200 frs. eller 144 fr., hvilket beløb søges bevilget af landsmødet.

*

De faglige interesser varetages, som bekendt af et dertil valgt særskilt nvr, hvor partiet deltar i arbeidet ved tilforordnede repræsentanter.

Til sekretariatet har af partistyret i det forløbne aar været tilforordnet D. Ruud og Oskar Pedersen og til De samvirkende fagforeninger i Kristiania Chr. H. Knudsen og Olav Strøm.

Fra sekretariatet har til partistyret været tilforordnet de hrr. D. Jensen og Joh. Johnsen. Hvad forøvrigt den faglige bevægelse angaar henvises til beretningerne fra den faglige landsorgani-

sation, der ogsaa vil være tilgængelige for partiets repræsentanter. Her skal kun bemærkes, at der under den herstende økonomiske krise har været stærke tilbøieligheder hos arbejdsløjerne til at staa arbejdslønningerne ned, og arbejderne's organisationer har derfor hat nok med at værges sig mod disse angreb.

*

Efter forslag fra teleionarbejderne's forening vedtoges paa forrige landsmøde en henstilling til statsmyndighederne at bringe arbeidet med telegraf-, telefon- og elektriske anlæg ind under fabrikslignelsesloven. — Da der har været nogen tvil om, hvorvidt ikke disse slags anlæg nu maatte høre ind under loven, og da fabrikslignelsesloven er under revision og vil bli behandlet paa landsmødet, vil der nu være adgang til under lovens § 1 at foreslaa, at saavel disse som andre lignende bedrifter kommer ind under loven.

*

I anledning sidste landsmødes beslutning angaaende irklutning af hr. advokat Hazeland's foredrag om arbeiderkommissionens forslag til folkeforsikring, har partistyret henvendt sig til ham desangaaende. Foredraget var imidlertid ikke da udarbejdet til dette tiemed. Senere vaabegyndtes udgivelsen i en artikkel i „Social-Demokraten“, men disse har ikke kunnet uoldføres paa grund af, at hr. Hazeland har været optat med for meget arbejde paa andet hold.

*

For at kunne drive en mere virksom agitation ogsaa blandt kvinderne er der i det forløbne aar dannet socialdemokratiske ungdomslag af kvinder og mænd paa flere steder; her vil agitationen for partiets ideer blandt kvinderne formentlig kunne drives med adskillig styrke, da disse ungdomslags arbejde hovedsagelig blir af agitatorisk art.

*

Beslutning om at kræve ved Lov fastsat at husholdningsbrød kun blir solgt efter vægt og under sundhedsbæsenets kontrol blev ogsaa vedtat paa forrige landsmøde.

Partistyrete har imidlertid ikke fundet anledning til i denne sag at foreta noget i det forløbne aar.

*

Den paa forrige landsmøde vedtagne beslutning om at søge valg-samarbejde med De forenede norske arbeider-samskud ved sidst afholdte stortingsvalg lykkedes det ikke partistyrete at realisere i den udstrækning eller paa den maade som forudsat. Partistyrete henvendte sig til fællestyrete for De forenede norske arbeider-samskud i to skrivelser med anmodning om at komme sammen i fælles-møde til nærmere forhandling om endelig valg-samarbejde. Paa den første skrivelse indløb intet svar, og paa den anden skrivelse svarte fællestyrete endelig, at dette „hadde gitt det praktiske realisations-arbejde ifra sig med henjyn til valg-samarbejde og kunde saaledes ikke træffe bindende aftaler paa organisationens vegne.“

Man vil heraf se, at naar det forudsatte valg-samarbejde strandede, skyldes dette ikke vort parti.

I de sidste dage før valget kom imidlertid en del af De forenede norske arb.samskuds Kristianiaadeling — „Den demokratiske arbeiderorganisation“ — med tilbud om en gjensidig udveksling af 250 valgmandskandidater paa hver af de to arbeiderorganisationers liste i Kristiania. Dette tilbud blev ogsaa modtat af partistyrete.

Arbeiderpartiet deltog i valget med følgsædende lister paa følgende steder og opnaaet følgende stemmetal:

Buskeruds amt	623 st.
Stabanger amt	202 „

825 st.

Transport	625 st.
Nordre Th.jems amt	300 „
Kristiania	4035 „
Drammen	331 „
Kristianssand S.	80 „
Bergen	1442 „

Til sammen 7013 st.

Der er imidlertid hertil at bemærke, at dette stemmetal ikke er et paalideligt udtryk for antallet af vort partis stemmeberettigede, da stillingen og stemme-givningen paa mange steder har været sliig, at det er en umulighed at saa fuld rede paa vort partis styrke ved valgene.

Paa enkelte steder — saaledes i Fredrikstad — deltog vore partifæller ikke i valget.

Forøbrigt blev der foran valgene drevet en noksaa betydelig agitation, væsentlig i Kristiania og nærmeste byer og landdistrikter.

Mai-demonstrationerne

har iaar, som tidligere, været lagt paa bred agitational grund, idet der den 1. mai har været kræbet 8-timersdagen til en begyndelse gennemført for statens og kommunens arbejdere og i alle jund-hedsfarlige bedrifter, overalt i forbindelse med en garanteret mindsteløn. Styrete mener dog, at der nu maa frem-sendes forslag til stortinget, gaaende ud paa gennemførelse af otte timers maxi-malarbejdsdag i alle arbejdsbrancher. Og formelt forslag herom er under ud-arbejdelse.

17. mai lagdes der, ved siden af kræbet paa almindelig statsborgerlig og kommunal stemmeret for alle kvinder og mænd over 21 aar i forbindelse med direkte valg og enmandskredse, stor vægt paa arbejderne praktiske politik, og krævedes der specielt: lov om beskyttelse af arbejderne foreningsret, samt folkets direkte deltagelse i lovgivningsarbejdet ved dets forslag og forfatelsesret.

Det er partistyreets mening, at disse arbejderkrav paa denne maade bor forberedes til ved næste stortingsvalg at komme aktuelt frem som valgprogram, og resolutioner vedrørende begge demonstrationer har derfor af partistyret været udarbejdet og tilsendt samtlige steder i landet, hvor demonstrationer foretoges, og de fremholdte krav har overalt faaet enstemmig tilslutning.

Den 1. mai fik desuden iaar en speciel betydning derved, at der næsten overalt vedtoges en udtalelse, omsendt fra det internationale socialdemokratiske sekretariat, hvori protesteredes mod krigen i Kina, i Sydafrika og Filippinerne, mod Finlands underkuelse og mod Ruslands nederdrægtigheder ligeoverfor studenter og arbejdere; kort sagt: mod militarismen i alle dens former og alle dens anvendelser.

Den 1. mai var Arbeiderpartiets talere følgende: i Kristiania kjobmand G. Fjervejen og redaktør A. Buen; desuden talte stortingsmand P. Svendsen og foreningsfører Carl Asp. I Trondhjem: Stomager Joh. Johnsen; i Kristiansand: Statsrevisor N. Sørensen; i Larvik: Mandtalsfører M. Nilsen; i Horten: Foretningsfører M. Ormestad; i Mojs: Journalist Olav Kringen; i Fredrikstad: Snekker A. Wickmann; i Hamar: Journalist Jacob Vidnes; i Grotud: Maler Tynæs; i Slemmestad: Snekker Oscar Pedersen og foretningsfører D. Jensen; i Askim: Snekker J. Mjohre; i Søndre Land: Foretningsfører Olav Strøm; i Drammen: Murer Sverre Iversen; i Sandefjord: Foretningsfører A. Pedersen; i Kongsberg: Smed A. Gotaas; i Gjøvik: Uhrmager Peter Nilsen fra Lillehammer; i Egersund: Snekker Torp fra Stavanger, og i Moi: Kjobmand Sviland fra Stavanger.

Den 17. mai talte ved demonstrationen i Kristiania bogtrykker Chr. H. Knudsen, mandtalsfører M. Nilsen,

Stomager Joh. Johnsen og murer Sverre Iversen.

Efter henvendelse fra udenbns foreninger talte i Fredrikstad: Journalist Jacob Vidnes; i Hamar: Journalist Olav Kringen; i Bønsdalen: Snekker Wickmann; i Trondhjem: Redaktør A. Buen; i Mojs: Snekker J. Mjohre; i Drammen: Bager A. Bay; i Grotud: Bager Sørensen, og i Slemmestad: Maler Tynæs.

Til alle disse reiser har vedkommende foreninger selv betalt rejseomkostningerne for vedkommende foredragsholdere.

Agitationen.

Som nævnt i forrige beretning tiltraadte hr. H. Berntsen i april maaned isjor en længere foredragsreise for partiets regning. De forste foredrag holdtes ved Mosby og Grovne i de der værende Arbeidsmandsforbundet og Arbeiderpartiet tilsluttede foreninger. I Kristiansand holdtes foredrag i Malerjvenderens forening og i offentligt møde, foranstaltet af arbejderforeningen „Fremad“.

I Farsund holdtes foredrag i arbejderforeningen „Strømmen“. Ved jernbaneanlægget Fletkefjord—Egersund holdt hr. Berntsen møder med foredrag paa følgende steder: Fletkefjord, Sirnes (2 foredrag), Moi, — hvor han talte ved demonstrationstoget 1. mai og paa festen om aftenen, — Hestestad og Helleland; ved disse møder fik organisationen mange nye medlemmer.

I Stavanger holdtes foredrag i parti-afdelingen dersteds og i den der værende stenhuggerforening. I Bergen, hvortil hr. Berntsen ankom den 10. mai, holdt han foredrag i de kommunale arbeideres forening, Stenarbejderens forening og i Jernstibsbyggerens forening, hvilken sidste vedtog at melde sig ind i Arbeiderpartiet. Desuden holdt han det indledende foredrag i et politisk massemøde, der var besøgt af ca. 500 mennesker, som en-

fstemmig vedtog en resolution i tilslutning til Arbeiderpartiets program og taktik; ligeledes holdt Berntsen talen for demonstrationstoget 17. mai i Bergen. — I Larebaag holdtes et foredrag og her stiftedes en vælgerforening.

Ved Bergensbaneanlægget og Vossjebanens ombygning holdtes 6 foredrag og stiftedes 4 foreninger i tilslutning til Arbeidsmandsforbundet, nemlig: Vardals arbeidsmandsforening, foreningen „Vollstadore“, Bergensbanens 2. afd. arbeiderforening og Østet arbeiderforening ved Graveshalsen. Ved tilbagekomsten til Bergen holdt han derpaa 2 foredrag og stiftede en vælgerforening i Solheimsvigen.

I Kalesund holdtes et foredrag med offentlig møde og et i Stenarbeidernes forening. Ved jernbaneanlægget Hell—Sunde holdtes foredrag paa følgende steder: I 1. afd. paa Stjordalshalsen og ved Stenviksholmen, 2. afd. i Skolehuset ved Nafsen kirke og 3. afd. i Skogn. — I Ramsos holdtes 3 foredrag.

Paa denne reise har hr. Berntsen ialt holdt 37 foredrag, stiftet 6 nye foreninger og faat en ældre indmeldt i partiet. Omkostningerne hermed beløber sig til kr. 496.56, der er udbetalt af partikassen.

Efter henvendelse til partistyret har desuden dettes medlemmer holdt foredrag paa forskjellige steder i landet.

Ligeledes har flere andre af partiets kvinder og mænd efter direkte henvendelse holdt en flersked af foredrag.

Den udenbys agitation har været drevet med den efter omstændighederne størst mulige kraft, men da partiet hidtil har været henviist til at virke med smaa pengemidler, er det indlysende at denne agitation umulig kan drives i den udstrækning, som det var ønskeligt.

Med kommunevalget i aar og kommende stortingsvalg for vie saudt partistyret det nødvendigt allerede iifor høst at ta under overveelse, hvad der kunde gjøres for at sikre vort partis Kristianiaafdelinger forholdsvis repræsentation i kommuneestyre og storting.

Under forhandlingerne herom sættet man sig ved den fjendsgjerning, at parti-afdelingerne i Kristiania ikke hadde fast mandtalskontor. Og i bevidtheden om hvilken stor indflydelse et saadant kontor vilde faa til fremme af vort partis opgaver besluttede partistyret at oprette et mandtalskontor med en fast lønnet mand som leder af alt, hvad der under en saadan institution maa henligge. Denne beslutning fattedes dog under den forudjætning, at partiforeningerne i Kristiania vilde bære de hermed forbundne udgifter. Da partistyret henvendte sig til foreningerne derom, viste der sig stor begeistring for sagen, og paa et møde af bestyrelserne den 12. oktober vedtoges følgende udtalelse:

„I betragtning af at et fast mandtalskontor for Det norske arbeiderparti i Kristiania er absolut nødvendigt, anbefaler de forsamlede bestyrelser de respektive partiforeninger i Kristiania at udligne en ekstrafontingent af 10 ore pr. medlem pr. kvartal til bestridelse af udgifterne ved et saadant kontor“.

Sagen behandledes siden i hver enkelt forening og alle foreninger vedtog at betale 10 ore pr. medlem pr. kvartal til mandtalsfontoret, og dermed var denne institutions oprettelse sikret.

Som mandtalsfører ansattes hr. guldjmed Magnus Nilsen med en begynderløn af 125 fr. pr. maaned. Hr. Nilsen tiltraadte posten den 1. marts. Han har i den forløbne tid forberedt og planlagt arbeidet for høstens valgagitation, har inddelt byen i roder, som kvinder og mænd, valgte af partiforeningerne i et tilstrækkelig antal, faar at ha sin opmærksomhed henvendt paa. Ligeledes

har mandtalsføreren holdt foredrag i en række foreninger her i byen, samt i en del udenbys, om kommunevalgets betydning.

I denne forbindelse skal meddeles, at der til parti styret er indkommet underretning fra Mekanikerens forening i Kristiania, om at denne forening har besluttet at erstatte de af dens medlemmer, der agir møde i kommune styret, deres tabte arbejdsfortjente, og henstilles til parti styret at ta under overveielse at faa det samme vedtat for alle parti foreninger.

Og man vil ha sin opmærksomhed henvendt paa dette spørsmaal under behandlingen af punkt 9 paa landsmødets dagsorden.

*

Siden forrige landsmode er der gjort et betydelig skridt i stemmeretsudvidelsen, idet for mændenes vedkommende skattecenjuren er ophævet, ligesom den kommunale stemmeret er tildelt de kvinder, der paa landet har betalt skat eller en indtægt af 300 fr. og i byerne 400 fr., eller hvis mand har betalt saadan skat.

Denne stemmeretsudvidelse, som neppe hadde blit gennemført, om ikke vort parti hadde drevet sin ihærdige og kraftige agitation paa dette omraade, vil faa overordentlig stor betydning og rækkevidde for arbejderklassens frigjørelse.

Men uden et mandtalskontor hadde der for vort parti i Kristiania, hvor der nu blir et saa stort antal stemmeberetigede, været en umulighed at funne udrette det nødvendige valgarbejde.

Det er vel iandsynlig, at der ogsaa i de større kommuner udenfor Kristiania, hvor vore meningsfæller tæller et større antal, vil bli nødvendig for at hævde partiets stilling ved valgene at oprette lignende kontorer.

Partiorganet

„Social-Demokraten“

har ogsaa i det nu forløbne budgetaar lagt stærkt beslag paa parti styrets arbejdskraft, og har ogsaa krævet parti foreningernes opmærksomhed i særlig grad ved den igangsatte agitation for bladets videre udbredelse.

Bladets gjæld, som ved forrige budgetaars udgang var fr. 55,744.65, udgjør nu fr. 66,220.86. Gjælden er altjaa voret i det forløbne budgetaar med fr. 10,476.21.

Man maa imidlertid være opmærksom paa, at heri indgaar ogsaa renter af gjælden for to aar samt renten af et optat banklaan, stort 5000 fr., ialt renter fr. 3274.93. I forrige beretning udtalte parti styret haab om at funne afgjøre rentebeløbet ved udhævelse af aktier i bladet. Naar saa ikke er sket, er det ikke dermed gibet, at det ikke vil la sig gjøre; men man har hidtil ikke fundet anledning til at opta forhandling derom.

„Social-Demokraten“'s udgiftsbudget for det forløbne budgetaar opførtes paa forrige landsmode med 86,600 fr. Naar det opførte rentebeløb fratrækkes er der medgaat fr. 85,032.33. Og det er saaledes i virkeligheden ikke overskredet.

Angaaende foljetongsromanen „Samfundets forskudte“ kan det meddeles, at den del af oplaget, som har været trykt paa avis papir, nu er færdig. Og den del af oplaget, som har været trykt paa fint papir, er overtat af hr. advokat Ludvig Meyer, saaledes at han besørger oplaget færdigtrykt, og naar han har dækket sine udgifter dermed, skal det overskydende af jalgændbyttet komme til afdrag i bladets gjæld til ham. Bladets udeltaaende restancer hos abonnenterne udgjorde ved budgetaarets udgang: 442 abonnenter for 10 maaneder hver fr. 530.40 og 1859 abonnenter for en maaned hver fr. 1,115.40. Ialt fr. 1,645.80. Uden-

hvsabonnenternes antal var 2716, hvoraf gennem de stedlige expeditioner i Fredrikstad, Moss, Drammen, Hvsaker, Saudejord, Namsos og Narvik 900, og for disse expeditioners vedkommende er indrommet 25 pct. afslag i kontingenten.

Partistyre er denne gang af repræsentantskabet i Kristiania paalagt at fremlægge for landsmodet budget for „Social-Demokraten“ for aaret i flere alternativer. Dette har sin grund i følgende:

Paa forrige Landsmøde blev kontingenten for „Social-Demokraten“ udenfor Kristiania besluttet forhøjet fra 1.50 pr. kvartal til 1.80. Denne beslutning blev dog paa grund af valgkampen først sat idærligt fra 1ste oktober 1900. Indlertid blev det paa landsmødet under behandlingen af denne sag udtalt, at forudbættningen med denne kontingentforhøielse var, at kontingenten senere ogjaa maatte forhøies for Kristiania-abonnenterne. Og i henhold hertil har partistyret forelagt for repræsentantskabet i Kristiania spørgsmaalet om kontingentforhøielse for indenbys abonnenterne.

Sagen har været behandlet i tre repræsentantmøder og sluttelig vedtoges partistyrets forslag om forhøielse af kontingenten for Kristiania-abonnenterne til 75 ore pr. maaned som anbefaling til landsmødet.

Videre vedtoges, at „spørgsmaalet om indførelse af ugekontingent bør i samme forbindelse tages under alvorlig overveielse“.

Paa disse repræsentantmøder fremkom der ogjaa spørgsmaal om indskrænkning af bladets format tildels som modsætning til kontingentforhøielsen. Og i det sidste af disse møder vedtoges i henhold til de fremkomne udtalelser sluttelig ogjaa følgende: „Det paalægges partistyret at udarbejde to forslag til budget for „Social-Demokraten“, det ene un-

der forudbættning af bladets indskrænkning i format“.

Partistyret maa imidlertid fraraade enhver indskrænkning i bladets format. Og styret mener, at det heller ikke er paatrævet, efterat det er lykkedes at komme overens med trykkeriet om et nedslag i trykningsudgifterne, saaledes at bladet skal trykkes i dets nuværende format for 100 kr. pr. nummer samtidig med at papirprisen, som i det forløbne budgetaar har været i stærkt stigende, nu er gaat noget nedover.

Med henjyn til spørgsmaalet om indførelse af ugekontingent formener styret, at det vil være forbundet med adskillige vanskeligheder at gennemføre denne reform. Man har imidlertid jævnlig sig ved, at partiet mangler et underholdningsblad, som burde omjendes til abonnenterne hver søndag. Og med det for øie at udgi et saadant har partistyret forskaffet sig beregninger over omkostningerne ved udgivelsen af et saadant blad i tilføjning til „Social-Demokr.“.

Et lidet fire sidigt blad, til en behøielse ikke større end at trykfladen pr. side ikke overstiger $16\frac{1}{2} \times 25$ cm., vilde kunne leveres fra trykkeriet for 35 kr. pr. nummer jats og tryk. Papir til et oplag, iværende til Kristiania-abonnenternes antal, vilde kunne faaes for 15 kr. pr. nummer. Et saadant underholdningsblad, beregnet kun for de indenbys abonnenter, vilde saaledes kræve en udgift af 50 kr. pr. uge. Og det maatte i tilfælde omjendes til abonnenterne hver søndag morgen samtidig med at kontingenten for ugen indkrævedes.

Med andre ord: Partistyret mener, at spørgsmaalet om indførelse af ugekontingent lettest vilde kunne realiseres i forbindelse med udgivelsen af et underholdningsblad som tilføjning til „Social-Demokraten“.

Merudgiften hertil: 50 kr. pr. uge, eller pr. aar: 2600 kr. maatte da indbrages igjen paa den maade, at bladets

pris fattes til 20 øre pr. uge. Man vilde ved en iaadan ordning opnaa det samme som ved at forhøje fontingenten til 75 øre pr. maaned indenbys, uden at det vilde isoleres af abonnenterne som nogen byrde, da de formentlig lettere vilde kunne betale 20 øre pr. uge end 75 øre pr. maaned. Samtidigt maatte ogsaa expeditionsholdene noget ændres, om man gik til indførelse af ugekontingent. Og man maatte derfor ha nogen tid til forberedelse af denne sag, inden den kunde gjenføres.

Vel maatte man ogsaa gaa til nogen forhøielse af budlønnen. Men redaktionen kunde formentlig besørge succesfuldt i ugens løb uden at kræve forøget redaktionshjælp.

Foraaavdt et muligt underholdningsblad skulde findes ogsaa til udenbysabonnenterne, maatte det bli et ekstratillæg herfor, saaledes at ialfald de dermed forbundne extra udgifter dækkedes ved ekstrafontingent.

Kristiania, i tryk for Det norske arbeiderparti, 20. juli 1901.

A. Buen. A. Hazeland. A. Johnson. Chr. G. Ruudsen. Marie Varjen.

M. Nilsen. Oscar Pederjen. D. Ruud. Olav Strøm.

Tilforordnede fra sekretariatet: D. Jensen. Joh. Johnsen.

Beretning

for

Bergens afdeling 1900—1901.

I de senere aar har afdelingen haft en jevn og forholdsvis rast vært. Den talte i 1898 4 foreninger, i 1899 8 og tæller for tiden 11 foreninger med tilsammen 730 medlemmer. 10 foreninger har betalt kontingent til og med 1. halvbaar 1901.

Indtægterne, som foruden den ordinære kontingent bestaar af irivillige bidrag til agitationen, bøssevege ved møder etc., har i regnskabsaaret udgjort kr. 527.79, udgifterne kr. 465.85. Doerskuddet kr. 61.74 er anvendt til afdrag paa tidligere gjæld, som afdelingen har vaadraget sig ved understud under valgagitationen, jaasom lokalleie, avertisjementsgjæld etc.

Maidemonstrationerne har afdelingen arrangeret sammen med De jambirkende jag- og arbeiderforeninger.

Øvedtalere ved 1. mai-demonstrationen iijor var faktor Ths. J. Friis for dagen, forretningsfører Nicoll for organisationen og agent Anthousen for socialismen. 17. mai talte arbeidsmandsforbundets agitator, hr. Verntjen, for dagen, faktor Friis for organisationen, redaktør Olois-son for socialismen og hr. Ginar Lie om og mod militarismen.

Den 1. mai iaar hadde vi den glæde at se en ny mand træde ind som aktiv deltager i vor beirielseskamp. Det var hr. kontoriist Abæk, som med talen for

8-timersdagen debuterede for det store publikum og vandt en afgjort seir. 17. mai talte redaktør Olois-son for dagen og journalist Wulfsberg for Finland.

Efter at vort tilbud om valgamarbeide paa en haanlig maade var afvist af venstre udtrævedes der selvsjogelig et kraftigt agitationsarbeide inden afdelingen og der afholdtes en række møder. Haandværksvændernes forening, Møllersjalen i Sandvigen, Meyermarkens forjamlingsjal, Kristelig sociale arbeiderforening og Bergens nye totalafholdsforening er de lokaler, som mest benyttedes under valgkampen. Foredragsholdere var faktorerne Th. J. Friis og Frankens-Gidsvold, forretningsfører Claus Nicoll, stomager Klausen og redaktør Olois-son.

Den under valgkampen udfoldede agitation kan ogsaa siges at ha bragt et tilfredsstillende resultat foriaavidt som afdelingens stemmetal fra 209 i 1897 var oget til 1442 iijor, noget, som de borgerlige partier neppe hadde tænkt sig muligheden af. Karakteristisk er det i ethvert fald, at den mest ustrømte anerkjendelse af vort arbeide fremkom i en artikel i „Berg. Aftenbl.“, hvori det beklager den magt og indflydelse, som socialisterne nu ogsaa i Bergen er kommen i besiddelse af og som ikke længer kan nægtes.

Det som mest har bidraget til vort

partis fremgang er dog uden tvil vor repræsentation i kommuneskyret. Dens utrættelige og nidkjære arbeide i kommunens anliggender, især hvor det gjaldt at erobre en smule til forbedring af arbeidernes faar, har visjelig mere end noget andet vakt sympati og interesse for vor sag. Vi fremhæber dette som et vidnesbyrd om parlamentarismens opdragende og agitatoriske betydning.

Forhaabentlig vil det kommende valg i endnu høiere grad fremme partiafdelingens vært til held jaavel for smaafolket som de øvrige samfundsklasser inden vor kommune

Det forøgede medlemsantal har naturligtvis ogsaa medført en forøgelse i det med partiafdelingens administration forbundne arbeide. Det blev derfor nødvendigt at fordele dette paa flere hænder og i den anledning besluttedes, at der skulde vælges et partiisyre paa 3 mand, ordfører, forretningsfører og sekretær.

Ordføreren vælges paa et jællesmøde, forretningsfører og sekretær af og blandt repræsentantskabets medlemmer.

Efter at Franken-Eidsvold paa det bestemteste havde nægtet at modta valg blev redaktør Olofsjon faaret til afdelingens ordfører for indbeværende aar. Hr. Claus Nicoll blev forretningsfører og hr. agent Anthonisen sekretær.

For at bringe vort blad paa en bedre fod har hr. forretningsfører Nicoll holdt foredrag inden forskellige foreninger og har ogsaa dette arbeide baaret frugt, forjaavidt som der er skabt en bedre forstaaelse af arbeiderpresjens betydning, ligesom ogsaa abonnentantallet er øget en del.

Det nye folkets hus, som nu er sin fuldendelse nær, vil forhaabentlig ogsaa bidrage sit til at styrke interessen for vor organisation og de spørsmaal, den kjæmper for at løse.

Bergen, i partiisyre for Bergens afdeling, 17. juli 1901.

H. M. Olofsjon, C. Nicoll, E. Anthonisen.

